

ZBIRKA ODLIKOVANJA DR. VELJKA MALINARA

BORIS PRISTER

U Hrvatskome povijesnomu muzeju u Zagrebu nalazi se zbirka odlikovanja dr. Veljka Malinara, najveća zbirka te vrste u Hrvatskoj i jedna od većih europskih zbirki. Koliko je poznato, u Zagrebu postoji još samo zbirka odlikovanja u Muzeju grada Zagreba (nju je prikupio Jeronim Malinar, rodak dr. Veljka Malinara!), ali je ona znatno skromnijeg obima. Odlikovanja u ostalim zagrebačkim i hrvatskim muzejima nemaju status zbirke: ona su malobrojna, najčešće vezana uz ličnost kojoj su dodijeljena, a po tom kriteriju su i dospjela u muzej.¹ Takvoj se situaciji ne treba nitko čuditi, jer je kolekcioniranje odlikovanja "hobi" novijeg datuma, za razliku od skupljanja slika ili oružja, koje ima stoljetnu tradiciju.

Danas je za odlikovanja uobičajen termin faleristika, koji je 1937. godine uveo češki skupljač i teoretičar Oldrich Pilc. Termin je izveden od latinske riječi grčkog podrijetla: phalerae. U Rimskom carstvu phalerae su medaljoni, najčešće s prikazom Meduze, koji su se dodjeljivali kao državna nagrada za učinjen pothvat, te su preteča odlikovanja za zasluge iz 17. i 18. stoljeća.²

Tako je faleristika uoči Drugoga svjetskog rata postala pomoćnom povijesnom znanosti, poput numizmatike, sfragistike i heraldike. Faleristika se, dakle, bavi

proučavanjem povijesnog razvitka odlikovanja, koja se dijele na ordene (ili redove), kolajne (medalje) i spomenice (ili spomen-znakove).³ U pravilu ordeni se dodjeljuju za veće, medalje za manje zasluge, a spomenice za sudjelovanje u nekom sudbonosnom događaju. U središtu interesa svakoga kolekcionara odlikovanja su još i male oznake, minijature, statuti odlikovanja, diplome i fotografije odlikovanih osoba, te novinske objave o odlikovanjima. Privatni kolekcionari odlikovanja skupljaju prema istom principu kao i kolekcionari numizmatike ili filatelije: odabere se područje interesa i zatim nastoji skupiti sve. To za falerističara znači skupiti sva odlikovanja određene države, sve njegove stupnjeve, tipove modela, varijante i dr., što nije nimalo lak posao. Naime, neka odlikovanja nose se s mačevima (za zasluge u ratu) i s ratnim dekoracijama (za zasluge na bojnopolju) pa, primjerice, nemaju samo pet nego zapravo petnaest stupnjeva. Ako se oblik odlikovanja mijenjao prema promjenama vladara ili društvenog uređenja (vrlo česta pojava), ako je to odlikovanje izrađivalo još i nekoliko radionica, onda se broj kolekcionarskih primjeraka samo jednog odlikovanja penje na pedesetak i više. Dakle, skupiti sva odlikovanja neke zemlje znači skupiti nekoliko stotina primjeraka!⁴ Usporedo sa skupljanjem domaćih odlikovanja, interes se proširuje na susjedne zemlje, na cijelu Europu, pa na druge kontinente. Skupiti sve to samo je teoretski moguće, ali pravi kolekcionar je čovjek koji hoće postignuti nemoguće.

Zbirka odlikovanja dr. Veljka Malinara veća je i značajnija od zbirke Vojnog muzeja u Beogradu, koja je bila najpoznatija muzejska zbirka u bivšoj Jugoslaviji. Zbirka na Cetinju je raskošna, ali ograničena na odlikovanja koja su pripadala crnogorskim kneževima ili članovima vladarske kuće. Zbirka Malinar mogla bi se uspoređivati s malobrojnim svjetski poznatim muzejskim kolekcijama u metropolama nekadašnjih svjetskih sila poput Austrije (Heresgeschichtliches Museum, Beč), Velike Britanije (Imperial War Museum i National Army Museum, London), Francuske (Musée de l'Armée, Paris), Rusije (Vojno-povijesni muzej, Petrograd). Od privatnih, čuvene su kolekcije Giovannija Fattovicha u Veneciji, koji je skupljao samo odlikovanja Habsburške monarhije, kolekcija kneza Rainiera III. od Monaca, Danca Kai Meyera iz Holtea i dr.⁵ Međutim, kod uspoređivanja zbirke dr. Veljka Malinara

s privatnim kolekcijama svjetskih skupljača, treba naglasiti da dr. Malinar nije imao financijske uvjete za stvaranje zbirke. On se ne smije uspoređivati s knezom od Monaca i drugim milijunerima Zapada, koji na svakoj aukciji mogu bezbrižno

dizati ruke i kupovati odlikovanja u vrijednosti stoti-njak tisuća dolara. Upravo je u tome sva vrijednost zbirke dr. Malinara, što je nastala u nepovoljnim okolnostima, uz veliku ljubav prema odlikovanjima i odricanja, za koja je, srećom, okolina imala razumijevanja.

Dr. Veljko Malinar (1913.-1990.) rođen je u Đakovu, a diplomirao je i doktorirao na Pravnom fakultetu u Zagrebu. Opredijelio se za zvanje suca i nakon punih 40 godina radnog staža završio je 1977. godine svoju karijeru kao sudac Okružnog suda u

Zagrebu. No, to je bila jedna strana njegova života. Dr. Malinar je čitav svoj život posvetio sabiranju ordena, kolajni, spomenica, malih oznaka, minijatura i

Komanderski križ Ordena Dannebrog (Danska) inv. br. 2242. Foto: B. Prister

diploma o odlikovanju. Njegova kolekcija imala je 1979. godine više od 2.200 primjeraka, od kojih su mnogi bili izuzetno vrijedni.

Kao svi pravi kolekcionari⁶ želio je da zbirka ostane cjelovita i sačuvana i nakon njegove smrti, a znao je da je to moguće jedino ako je pokloni muzeju. Stoga se povezao

s predstavnicima tadašnjega Gradskoga komiteta za odgoj, obrazovanje, znanost, kulturu i fizičku kulturu i izložio im svoju zamisao. Međutim, mukotrpan je put od ideje do realizacije.

Dr. Malinar je, doduše, odlučio darovati svoju zbirku, ali je postavio i određene uvjete. Prvi uvjet, da mu zbirka ostaje u stanu sve do njegove smrti, tada nije bio problematičan. No njegov drugi uvjet, da mu se nakon donacije dodjeljuju određena sredstva, koja bi u cijelosti trošio samo na kupnju novih odlikovanja, podrazumijevao je su-

glasnost i financijsku potporu tadašnje Udružene samoupravne interesne zajednice (USIZ) kulture grada Zagreba. Treće, trebalo je pronaći muzej koji je spreman preuzeti zbirku i obavezu da će je izložiti i publicirati. Prilikom odabira prikladnog muzeja, tadašnji Povijesni muzej Hrvatske (danas: Hrvatski povijesni muzej) izgledao

je kao najbolje rješenje, i to iz dva razloga: za razliku od drugih muzeja taj je muzej već imao lijepu zbirku odlikovanja i kustosa zbirke. Tako je zbirka ponudena Povijesnome muzeju Hrvatske, koji je

*Zvijezda 2. stupnja Ordena Carola I
(Rumunjska) inv. br. 2260. Foto: B. Prister*

pristao na smještaj. No, time procedura nije završena. Zbirku je trebalo unijeti u registar spomenika kulture, a provedba tog postupka uključuje izradu popisa svih predmeta. Dr. Malinar je uvelike pridonio bržoj registraciji zbirke, jer je sam inventirao predmete, sastavio popis⁷ i ustupio ga Regionalnom zavodu za zaštitu

spomenika kulture u Zagrebu.

Prema rješenju Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika kulture u Zagrebu od 17. studenoga 1980., "(...) zbirka odlikovanja dr. Veljka Malinara jedinstvena je privatna zbirka ne samo u Jugoslaviji, već i u Evropi. U Jugoslaviji ovakvu zbirku ne posjeduju ni najveći muzeji, a pogotovo ne privatni kolekcionari. Zbirka je velike kulturno-povijesne vrijednosti u evropskim razmjerima, a velik dio inventara posjeduje i veliku umjetničku i materijalnu vrijednost obzirom na obradu i materijal."

Na ovome mjestu nije moguće donijeti iscrpni pregled zbirke. Pa ipak, treba reći da je zbirka Malinar u trenutku donacije sadržavala sljedeća odlikovanja: Habsburške monarhije (542), Republike

Poljske (32), Irana (12), Španjolske (17), Portugala (8), Francuske (16), Svete Stolicе (34), Čehoslovačke (27), Turske (42), Italije (102), Kraljevine Jugoslavije (262), Nezavisne Države Hrvatske (210), SFRJ (122), Srbije (104), Crne Gore (38), Bugarske (128), Rumunjske (119), Njemačke (129), Mađarske (40), Grčke

(38), Rusije (10), Velike Britanije (7)⁸, i po jedno do dva odlikovanja iz drugih država, poput Belgije, Danske, Albanije, Nizozemske, Republike Austrije, SAD-a, Kine, Tajlanda, Burme, Tunisa, Egipta, Venezuele i dr. Odlikovanja su izradena

u 19. i 20. stoljeću, a dodjeljivala su se za vojne i građanske zasluge.

Kulturno-povijesno značenje odlikovanja je nesumnjivo veliko; ona ilustriraju političke događaje zemalja u kojima su nastala, a osobito prate ratna zbivanja. Umjetnička izrada odlikovanja svjedoči o kulturnoj razini sredine, o njezinim usponima i padovima. U povijesti ljudskog djelovanja, osobito u zadnjih tri stotine godina, odlikovanja su sastavni dio institucije vlasti, njezina funkcioniranja i održavanja.

Viteški križ 2. stupnja Konstantinovog reda sv. Jurja (Parma) inv. br. 2258. Foto: B. Prister

Dana 27. svibnja 1982. potpisan je darovni ugovor između dr. Veljka Malinara kao darovatelja, Povijesnog muzeja Hrvatske kao daroprimca i USIZ-a kulture grada Zagreba. Ugovor je ostavljao dojam idealno sastavljenog dokumenta, jer je naizgled eliminirao sve sporne mogućnosti. Darovatelj je inzistirao da se u ugovor

unesu klauzule kojima se otklanja svaka pomisao da on ima ili bi mogao imati neke koristi od te donacije. Naime, otprije su bili poznati neki slični slučajevi, u kojima su donatori dobivali doživotne mjesečne iznose za podmirivanje svojih egzistencijalnih potreba. Ti iznosi nisu bili veliki, što više možda čak i neznatni u odnosu na poklonjeno, ali dr. Malinar je ponosno odbio bilo kakva sredstva za sebe. No, da vidimo kako je to riješeno.

Člankom I. darovnog ugovora propisano je sljedeće:

“1. da Zbirka ostaje u posjedu Darovatelja do njegove smrti,

2. da Zbirka nosi naziv “Zbirka odlikovanja dr. Veljka Malinara”,

3. da se u roku od 5 (pet) godina od dana potpisivanja ugovora osigura prostor sa opremom za smještaj i izlaganje Zbirke u prostoru Muzeja,

4. da se za kupnju novih odlikovanja u

svrhu kompletiranja Zbirke i nabavke stručne literature osigura iznos od 15.000.-din (petnaestisućadina) mjesečno, a taj bi se iznos za života Darovatelja isplaćivao njemu, a poslije njegove smrti Darovatelju, te da se ovaj iznos godišnje povećava za

isti postotni poen, kojim će rasti sredstva za zadovoljavanje potreba u kulturi grada Zagreba.” Člankom III. ugovora određeno je sljedeće: “U slučaju opoziva ovog ugovora sva odlikovanja i stručna literatura nabavljena novcem navedenim u članu I.

Komanderski križ Ordena sokola (Island)

inv.br. 2244. Foto: B. Prister

točka 4. ovog ugovora, kao i još neutrošeni novac pripadaju Daroprimcu.” Zatim, člankom IV. ugovora: “Darovatelj se obvezuje da će Zbirku pažljivo čuvati i stručno održavati, te da neće otuditi niti jedno odlikovanje, popisano rješenjem Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika kulture iz člana I. ovog ugovora, kao ni naknadno nabavljena odlikovanja i literaturu.”

Tadašnji direktor muzeja prof. Ivan Barbarić, kao i predsjedajući Skupštine USIZ-a kulture grada Zagreba Josip Marotti, koji su potpisali darovni ugovor zajedno s dr. Veljkom Malinarom, nisu obraćali pozornost na druge detalje, premda su neka pitanja ostala visjeti u zraku. Primjerice, u svezi obveza muzeja, no muzej kao daroprimac nije smio cjepidlačiti. Tako je muzej “primio sa zahvalnošću Zbirku i prihvatio sve uvjete i obveze” (prema čl. V. ugovora). Štoviše, članak VI. ugovora glasi: “U suradnji i u dogovoru s Darovateljem, Daroprimac će u roku od pet godina od dana potpisivanja ovog ugovora stručno obraditi zbirku i pripremiti je djelomično ili u cijelosti za izložbu, te za tu svrhu izdati stručni katalog Zbirke.” Sljedeći (VII.) članak glasi: “Udružena samoupravna interesna zajednica kulture grada Zagreba obvezuje se osigurati novčana sredstva za ispunjenje uvjeta darovanja iz članka I. točke 3. i 4. ovog ugovora u okviru sistema financiranja kulturnih djelatnosti.” Nakon potpisivanja darovnog ugovora zbirka je, u skladu s člankom I. točka 1. ugovora, ostala u dvosobnom stanu dr. Veljka Malinara u Držićevoj 84.

Zbirka je bila smještena u tri drvena ormara, od kojih je svaki imao tridesetak plitkih ladica, izrađenih posebno za odlikovanja. Ormari su, doduše, imali brave, ali je zbirka ipak bila nezaštićena. Zbirka se nije mogla djelotvorno čuvati bez danonoćnoga policijskog osiguranja. Takva vrsta osiguranja od krađe enormno je skupa, jer zahtijeva angažman najmanje tri policajca, a uz to remeti privatni život štitićenika, na što dr. Malinar nije htio pristati.

Zbirka odlikovanja dr. Veljka Malinara se uz godišnju financijsku potporu USIZ-a kulture grada Zagreba konstantno povećavala; tijekom osam godina (od 1982. do 1990.) za još 331 primjerak, tako da je u trenutku donatorove smrti imala 2.561 primjerak! Donator je pedantno i redovito slao izvješća o utrošenim sredstvima, iz kojih se vidi da je savjesno i promišljeno trošio društveni novac. Za sebe nije uzimao ništa, premda je živio samo od mirovine. Sam, star i nemoćan teško je proživio posljednje godine života, i uspio se održati najviše zahvaljujući svojoj lucidnosti, tvrdoglavoj naravi i nevjerojatoj kolekcionarskoj strasti.

Od sklapanja darovnog ugovora muzej je neprestano kontaktirao s dr. Veljkom Malinarom. Pri tome su se malo pomalo počela postavljati pitanja, koja smo u početku zanemarivali. S vremenom se pokazalo da su neke točke darovnog ugovora u međusobnoj koliziji ili da nisu do kraja razrađene. Primjerice, obveza je muzeja bila da u roku pet godina izloži zbirku i tiska katalog zbirke, a pravo dr.

Malinara bilo je da zbirku do smrti drži u svom stanu. Zbirka se, dakle, za donatorova života nije mogla trajno izložiti, nego samo na određeno vrijeme, nakon kojeg bi se vratila u stan dr. Malinara u Držićevoj 84. Također, nije bilo precizirano tko će biti autor izložbe i kataloga. Kao svi kolekcionari - donatori i dr. Malinar nije mogao ravnodušno gledati kako će se izložiti njegova zbirka; ta ona je bila njegovo životno djelo. Međutim, donator nije imao potrebnoga muzejskog obrazovanja i iskustva da bi mu se mogao povjeriti posao autora izložbe. S druge strane, pisanje kataloga bio je posao kojeg se donator teoretski mogao prihvatiti. On je već objavio desetak iscrpnih članaka u "Numizmatičkim vijestima" o pojedinim odlikovanjima iz svoje zbirke, a raspolagao je velikim znanjem koje je samo trebalo staviti na papir. Međutim, tom poslu stajale su na putu ozbiljne zapreke: visoka dob i zdravstveno stanje. Vid dr. Malinara bio je tako loš da je jedva čitao i pisao (i to samo uz pomoć jake lupe), a uz to je zbog uznapredovale artroze bio gotovo nepokretan. Razapet između želje da sve napravi sam i (ne)mogućnosti da to ostvari, često je gubio strpljenje, a izložba i katalog činili su se sve nestvarnijima.

Obveza tadašnjeg USIZ-a kulture grada Zagreba bila je da pokriva financijsku stranu darovnog ugovora. Sredstva za kompletiranje zbirke stizala su na račun muzeja, koji ih je prebacivao donatoru; uvećavala su se za postotni poen, kojim su rasla sredstva za zadovoljavanje potre-

ba u kulturi grada Zagreba. Na žalost, sredstva nisu stizala mjesečno, niti redovito, a inflacija je činila svoje. Stoga je zaista bio vrijedan divljenja donatorov pothvat - proširenje zbirke za još 331 primjerak. Nestrpljiv da pričeka sredstva USIZ-a kulture grada Zagreba i u strahu da će mu željeno odlikovanje izmaknuti iz ruku, nerijetko je kupovao (za muzej!) od vlastite mirovine, a bilo je slučajeva kada je zbog toga rasprodavao i obiteljsku ostavštinu!

Osim spomenute obveze, USIZ kulture grada Zagreba imao je obvezu podmirivanja troškova opremanja izložbe i tiskanja kataloga. Muzej je još prije sklapanja darovnog ugovora potpisao "Izjavu o spremnosti prihvaćanja zbirke odlikovanja dr. Veljka Malinara" (17. veljače 1981.), prema kojoj je odlučio osigurati stalni izložbeni prostor za zbirku odlikovanja dr. Veljka Malinara, veličine oko 70 m² (dvije prostorije). Prilikom utvrđivanja prostora potrebnog za izložbu odlikovanja vodili smo računa o realnim prostornim mogućnostima muzeja, smatrajući također da je zbirku moguće izložiti na dva načina:

- a) kompletnu,
- b) nekompletnu.

U prvom slučaju planirana je izrada posebnih vitrina, kakve se koriste u svijetu, u kojima su izložci smješteni po pretincima i dostupni ionako malobrojnim znalcima. Takav način izlaganja pogodniji je za studijsko izučavanje odlikovanja (stupnjeva, varijanti, kovnica i autora), jer je

materijal kompletno determiniran i razvrstan. Karakteristično je za vitrine takvog postava što posjetilac izložbe sam izabire što će gledati.

Kod nekompletnog postava zbirke, materijal bi se povremeno mijenjao, vitrine bi bile znatno jednostavnije, jeftinije i raznolikije. Mogle bi se koristiti čak i postojeće vitrine. Materijal bi se mijenjao tematski, primjerice, svaka dva mjeseca, tako da bi se u godinu dana iznijela na vidjelo cijela zbirka. Muzej je inzistirao da u darovnom ugovoru treba naznačiti kako će se zbirka izložiti: kompletna ili nekompletna, kako kasnije ne bi došlo do nesporazuma s darovateljem, ali to nije napravljeno.

Netko će možda postaviti pitanje, nije li takva koncepcija postava zbirke odlikovanja zastarjela, i nije li bolje zbirku odlikovanja inkorporirati u budući stalni postav Hrvatskoga povijesnog muzeja? Prilikom stvaranja zaključaka o načinu izlaganja zbirke treba ponoviti već spomenutu činjenicu, da muzej zapravo ima dvije zbirke odlikovanja: Zbirku odlikovanja dr. Veljka Malinara i Zbirku odlikovanja Hrvatskoga povijesnog muzeja. U stalni postav muzeja mogla bi se veoma lijepo uklopiti već obrađena i katalogizirana muzejska zbirka. Zbirka odlikovanja dr. Veljka Malinara ne bi se u tu svrhu smjela razmrvljivati, ne samo zbog ugovornih i moralnih obveza prema donatoru i cjelokupnoj javnosti, nego i zato jer je zbirka kompletirana prema kolekcionarskom principu. Ako se taj princip ne poštuje, koncepcija zbirke se raspada i

od nje ne ostaje ništa.

Nedugo nakon potpisivanja darovnog ugovora s dr. Malinarom započela je obnova zgrade muzeja u Matoševoj 9 - barokne palače iz druge polovice 18. stoljeća. Prvi je na redu bio trošni krov; kada je on saniran, radovi su nastavljeni u vlažnom podrumskom prostoru, gdje je do tada bila izložena zbirka srednjovjekovnih kamenih spomenika (lapidarij). Radovi u podrumu nisu do kraja završeni, a nastavile su se uređivati ružinane fasade. Gospodarski objekt u dvorištu muzeja je srušen i podignuta nova zgrada iste vanjštine, ali posve drukčijeg unutrašnjeg rasporeda, prilagođenog za radni prostor muzejskog osoblja. Nakon toga su u zemlji iskopane dvije prostorije, jedna ispod veže a druga ispod unutrašnjeg dvorišta muzeja, i obnavljan je prostor prvoga kata i prizemlja. Prije početka radova na svakoj od spomenutih faza obnove, selili su se s jednog na drugi kraj zgrade muzejski depoi, biblioteka, radionice i osoblje. Izlagačka djelatnost u kući svela se na povremene izložbe, prilagođene tempu građevinskih radova, a uglavnom se izlagalo u drugim muzejima i galerijama.

Premda je od početka obnove prošlo već trinaest godina, radovi još nisu završeni, a muzej nije do kraja osposobljen za svoju djelatnost! Štoviše, u međuvremenu je (1991.) izvršena integracija Povijesnog muzeja Hrvatske s Muzejom revolucije naroda Hrvatske, i stvoren je Hrvatski povijesni muzej. Time je ionako skučenom prostoru muzeja u Matoševoj 9 zaprijeti-

la opasnost potpunog zagušenja. Naime, bivši Muzej revolucije naroda Hrvatske nije bio i vlasnik zgrade Doma likovne umjetnosti, nego stanar na neodređeno vrijeme, pa novostvoreni Hrvatski povijesni muzej nije naslijedio i prostrano Meštrovićevo zdanje. Uoči integracije muzeja vlada je obećala smještaj u adekvatno veći prostor, ali vrijeme prolazi a mogućnost da se obećanje ostvari je sve manja. Naravno, uz neriješeno pitanje prostora muzeja i koncepcije stalnog postava nitko ozbiljan ne može inzistirati na trajnom postavu Zbirke odlikovanja dr. Veljka Malinara.

Od sklapanja darovnog ugovora s dr. Veljkom Malinarom bili smo svjesni da su obveze USIZ-a kulture grada Zagreba deklarativne, da možemo računati na njih samo za donatorova života, a poslije njegove smrti, da će sve ovisiti o volji i kulturnom interesu osoba koje vode tu organizaciju. Kada je 1990. godine umro dr. Veljko Malinar, USIZ za kulturu grada Zagreba uskratio je sredstva za popunjavanje Zbirke odlikovanja dr. Veljka Malinara, premda je u darovnom ugovoru bilo određeno da će se doznačivati muzeju i nakon donatorove smrti. Stav USIZ-a za kulturu grada Zagreba (tada je već promijenio naziv u Fond za kulturu grada Zagreba) temeljio se i na njima zgodnoj okolnosti da je Hrvatski povijesni muzej upravo postao republičkom ustanovom i prešao pod programsko-financijsku nadležnost Republičkog fonda za kulturu. Republički fond za kulturu pak nije imao nikakve ugovorne obveze

glede Zbirke odlikovanja dr. Veljka Malinara. Da se zauzeo energičan stav prema gradskom Fondu i inzistiralo na poštovanju darovnog ugovora, možda se i moglo nešto učiniti, ali ovako su sredstva za popunjavanje zbirke odlikovanja izgubljena. Nizanje nesretnih okolnosti u svezi Zbirke odlikovanja dr. Veljka Malinara time nije završeno. Najgore od svega je činjenica da je u novim političkim prilikama, nastalim nakon stvaranja suverene Republike Hrvatske, opao interes za zbirku, a dovedena je u pitanje i mogućnost njezina potpunog objavljivanja. Naime, Hrvatski povijesni muzej je nakon donatorove smrti, kada je zbirka prenesena u muzej i kada su stvoreni uvjeti za njezino proučavanje, tiskao prvi dio kataloga Zbirke odlikovanja dr. Veljka Malinara - Odlikovanja Habsburške monarhije - kao prvi u nizu kataloga pod radnim naslovom "Odlikovanja Jugoslavije i svijeta".⁹ Sljedećih godina trebalo je nastaviti s objavljivanjem zbirke. Kako se u međuvremenu Jugoslavija raspala, raspala se i koncepcija zbirke. Činjenica je da se Zbirka odlikovanja dr. Veljka Malinara, osim na odlikovanjima Habsburške monarhije, koja su u relativnoj većini, zasnivala na odlikovanjima Crne Gore, Srbije, Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca (Kraljevine Jugoslavije), Nezavisne Države Hrvatske i socijalističke Jugoslavije (partizanska odlikovanja, odlikovanja DFJ, FNRJ i SFRJ). Dr. Malinar se u svojoj kolekcionarskoj karijeri upravo i koncentrirao na kompletiranje odlikovanja spomenutih državnih tvorevina (tzv. domaća odlikovanja), i ona čine veći dio njegove

zbirke. Danas, kada smo u neprijateljskim odnosima sa Srbijom i Crnom Gorom, kada tzv. Jugoslavija drži okupiranim naše teritorije i zasipava nas granatama, odlikovanja Crne Gore, Srbije i Jugoslavije ne mogu se izlagati i objavljivati. Nalazimo se u sličnoj situaciji kao kada se nisu smjela izlagati odlikovanja Nezavisne Države Hrvatske.¹⁰ Takav pristup nije racionalan sa znanstveno-muzeološkog stanovišta, ali je ljudski i treba ga poštovati.¹¹

U takvim (ne)prilikama Zbirka odlikovanja dr. Veljka Malinara čeka trenutak kada će zabljesnuti punim sjajem i otkriti svoje bogatstvo.

Bilješke:

¹ Manje vrijedna, "masovna" odlikovanja dolaze povremeno u muzeje kao poklon građana koji ne znaju što bi s njima. Međutim, i takva odlikovanja mogu lijepo ilustrirati muzejsku izložbu.

² V. Malinar - B. Prister, Uvod u nauku o odlikovanjima, "Numizmatičke vijesti", god. XXIX., br. 40, Zagreb, 1986., str. 95-104.

³ U Hrvatskoj još uvijek nije određena nomenklatura u sustav odlikovanja; nazive donose jezični savjetnici koji su neupućeni u faleristiku i ne poznaju njezin povijesni razvitak. Najgore od svega je da se u zadnje vrijeme nazivi mijenjaju kako se mijenjaju jezični savjetnici, a to znači svaki čas.

⁴ Kod zemalja s višestoljetnom tradicijom odlikovanja (Habsburška monarhija) ili pak kod zemalja koje su nastale ujedinjenjem malih kneževina (Njemačka, Italija) broj potencijalnih odlikovanja za kolekcioniranje penje se na nekoliko tisuća komada.

⁵ Václav Merička, The Book of Orders and Decorations, Edit. Hamlyn, Prag, 1975., str. 202-205.

⁶ Izraz "pravi kolekcionar" već se drugi put spominje u ovom tekstu; on možda i nije prikladan, jer će se mnogi pitati koji su to kolekcionari "pravi", a koji nisu? Također, ne postoje li samo kolekcionari i trgovci umjetninama? Te je finese veoma teško razlučiti, pogotovo zato što svaki skupljač umjetnina misli da je kolekcionar. Čini se, ipak da je kolekcionar samo onaj skupljač umjetnina koji ih nakon nabave nije spreman dalje prodavati, premda bi pritom ostvario materijalnu dobit. Njega, dakle, nešto vezuje uz taj predmet, i on se više ne želi rastati s njim. Štoviše, on je u stanju lišiti se svega samo da uživa u posjedovanju predmeta svoje strasti. Kada taj emocionalni odnos postane upravo opsesivan, imamo pred sobom pravoga kolekcionara. A takav je bio dr. Veljko Malinar.

⁷ Zbirka je popisana na 105 stranica, do rednog broja 2.230.

⁸ U zagradama je naveden broj komada.

⁹ B. Prister, Odlikovanja zbirke dr. Veljka Malinara, I. dio (odlikovanja Habsburške monarhije), Povijesni muzej Hrvatske, KMZ XXIV., Zagreb, 1991.

¹⁰ Godine 1984. otvorena je u Povijesnome muzeju Hrvatske izložba i tiskan je katalog muzejskih odlikovanja. U katalogu su objavljena i odlikovanja NDH sa slikama, ali se ta odlikovanja nisu smjela izložiti. Objavljivanje odlikovanja NDH bio je u to vrijeme riskantan pothvat, koji je, srećom, dobro završio.

¹¹ Bez obzira na okolnosti koje za sada ne omogućuju objavljivanje, taj je materijal katalogiziran i spreman za tisak.